

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 8/1 2019 s. 512-537, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

TRT ÇOCUK DERGİSİ'NDEKİ KİTAP TANITIMLARI ÜZERİNE BETİMSSEL BİR İNCELEME

Beytullah KARAGÖZ*

Geliş Tarihi: Ekim, 2018

Kabul Tarihi: Şubat, 2019

Öz

Okuma kültürü edindirme sürecini destekleyen eğitsel materyallerden biri de çocuk dergileridir. Çocuk dergileri, çocuk okurun okuma ilgi ve beklentilerinin karşılanmasında zengin bir içerik sunar. Bu nedenle çocuk dergilerindeki kitap tanıtımları son derece önemlidir. Bu çalışmanın amacı TRT Çocuk Dergisi'nin 2010-2018 yılları arasında yayınlanan sayılarında tanıtımı yapılan kitapları çeşitli açılardan incelemektir. Çalışmada doküman incelemesi yönteminden yararlanılmıştır. Çalışmanın veri kaynağını TRT Çocuk Dergisi'nin yayımlanan 90 sayısı oluşturmaktadır. Veri analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre derginin yayınlanan 90 sayısında 320 eser tanıtılıp önerilmiştir. Dergide tanıtımı yapılan Türkçe eser sayısının (f=217); çeviri eser sayısının (f=103) olduğu belirlenmiştir. Türkçe eserlerde kitapları en çok tanıtılan isimler Arif Nihat Asya ve Fazıl Hüsnü Dağlarca'dır (f=15). Çeviri eserlerde kitapları en çok tanıtılan isimler Samed Behrengi, Lev Tolstoy ve Jules Verne (f=4) olmuştur. Dergide en çok kitabı önerilen yayınevleri ise Can Çocuk, Tudem ve Yapı Kredi Yayınları'dır. Dergide tanıtımı yapılan eserlerin çevirmen bilgilerine ve eserlerin etiket fiyatlarına yer verilmediği saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çocuk dergisi, TRT Çocuk Dergisi, kitap tanıtımları, okuma.

A DESCRIPTIVE STUDY ON BOOK REVIEWS IN TRT CHILDREN'S MAGAZINE

Abstract

One of the educational materials that support the process of reading culture is children's magazines. Children's magazines offer a rich content to meet the interest and expectations of the child reader. Therefore, book reviews in children's magazines are extremely important. The aim of this study is to examine TRT Children journals published between 2010 and 2018 from various aspects. Document analysis method was used in the study. The data source of the study consists of 90 magazines of TRT Children. Descriptive analysis method was used in data analysis. According to the findings of the study, 320 book reviews were published and proposed in 90 magazines. It was determined that the number of Turkish works reviewed is 217 and the number of translation works is 103. The most recommended authors in Turkish works are Arif Nihat Asya and Fazil Hüsnü Dağlarca (f=15). Samed Behrengi, Lev Tolstoy and Jules Verne were the most recommended authors in the translation Works (f=4). Can, Çocuk, Tudem

* Dr. Öğr. Üyesi; Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fak., Türkçe Eğitimi ABD, beytullah.karagoz@gop.edu.tr.

and Yapı Kredi Publications are the most recommended publishers in the journal. It is determined that information on translator and the label prices of the works are not included in the magazine.

Keywords: Children's magazine, TRT Children's Magazine, book introductions, reading.

Giriş

Okuma anlama uğraşında zihnin etkin olduğu bir üretim sürecidir. Okumak anlatılanı anlamak, içselleştirmek demektir. Bu nedenle “okumadan yapamıyoruz. Okumak, neredeyse nefes almak kadar temel bir işlevimiz” (Manguel, 2010, s. 20). Bu yanıylı toplum içinde yazılı kültüre hâkim seçkin bir birey olmanın anahtarı okumaktan geçmektedir. Bu bağlamda okumak, kültüre dönüştürülmesi gereken önemli bir eylemdir.

“İyi bir okuma alışkanlığının iki temel koşulu vardır. Bunlar okuma sabrı ve okuma zevkidir” (Yavuzer, 2005, s. 66). Okuma kültürü olarak tanımlanan bu uğraş, “yazılı kültür ürünlerinin dünyasıyla tanışmış, tanıştığı bu dünyanın kendine sunduğu iletileri paylaşma, sınıama, sorgulama, yeterliğine ulaşmış; bunların sunduğu olanaklarla yaşamayı alışkanlık hâline getirmiş bireylerin edinmiş olduğu kültürdür” (Sever, 2013a, s. 9). Diğer bir ifade ile okuma kültürü, okumaya özendirici yazınsal yapıtların tanıklığında okuma sorumluluğu ve duyarlılığı geliştirebilmektir.

Okuma kültürü bireyin yaşamında birçok işleve sahiptir. Öncelikle bireyi bilgi, görgü ve deneyim bakımından yetkinleştirir. Bireye nitelik ve yeterlilik kazandırır; bireysel ve toplumsal sorunlara çözüm üretir. Bu yanıylı duygu-düşünce dünyasını akılcı ve bilimsel bir temelde yapılandırır. Böylece düşünme ve sorgulama yeteneği gelişmiş insan modelinin ortaya çıkmasına zemin hazırlar. Dolayısıyla eğitici duygusal ve düşünsel bir süreç olarak okuma kültürü son derece önemlidir.

Okuma kültürü edindirme erken çağlarda başlayan belirleyici bir süreçtir. Erken dönemde “önceleri çocuk için kitap bir oyuncaktır. O, sadece kitap sayfalarını çevirmekten hoşlanır. 2 yaşından itibaren çocuk, tamamı resimden oluşan, bez veya kalın kartondan yapılmış, elinde tutabileceği küçük kitapları sever. 3-4 yaş çocukları, kendilerine resimli öykü kitaplarının okunmasını ister” (Yavuzer, 2005, s. 66). İlk önce bu şekilde gelişen çocuğun okuma ilgisi zamanla farklı yazınsal uyarınlarla çeşitlenir. Çocuk okur şiir, öykü, roman okumaya yönelerek okurluk eğilimini genişletir.

Bu süreçte etkili olan başat değişkenlerden biri de çocuk dergileridir. Çocuk dergileri “bilimsel gelişmeleri takip edip çocukların yaratıcılığını geliştirmeye heveslendiren, farklı sporları, yaşam biçimlerini, teknolojiyi, hayvanları veya coğrafi temaları ele alarak çocukların dünyasına farklı boyutlar kazandıran süreli yayınlardır” (Duran ve Dolaylar Özkul, 2018, s.

467). Diğer bir anlatımla “çocuğun eğitiminde, gelişmesinde ve topluma katılmasında bilgi, beceri ve yetenekleriyle kendisini gösterebileceği bir eğitim aracıdır” (Yalçın ve Aytaş, 2005, s. 233). Bu yönüyle çağdaş ilgileri yakından izleyerek çocuk okura çağın gerçeklerini kuşatıcı boyutlarıyla anlamaya ve anlatmaya çabalamak çocuk dergisinin temel sorumluluğudur.

Çocuk dergileri, insana ve insanlık durumlarına ilişkin bilgilerin özetlendiği bir bilgilendirme aracıdır. Bu bilgiler arasında kitap tanıtım bölümleri de yer alır. Bu bölümler, çocuğu klasik ya da yeni çıkan popüler kitapların içeriği ve yazarına ilişkin bilgiler sunar. Çocuk okura, kitap satın almadan önce sağlıklı bir seçim yapma konusunda kılavuzluk eder. Yavuzer’e (2011) göre okuma yeteneğini geliştirme, çocukta okumaya karşı arzu uyandırma ve zengin bir okuma portföyü sunma işlevi üstlenir. Bu yönüyle dergilerde tanıtılan kitapların uzman bir anlayışla sunulması gerekmektedir. Çünkü “çocuğa görelilik ilkesinden yola çıkılarak hazırlanan çocuk kitapları, çocukların dilsel, bilişsel ve kişilik gelişimini de olumlu anlamda destekler” (Okuyan, 2009, s. 136). Bu açıdan çocuk kitaplarının amacı, “çocukların sezme, duyma, düşünme yetilerini geliştirmek, onlara insana özgü duyarlıklar kazandırmaktır” (Sever, 2012, s. 140). “Doğuştan var olan bu duygunun [duyarlık] geliştirilmesi ve ileriki yaşlara taşınması için çocuğun yönlendirilmesi şarttır” (Şimşek, 2005, s. 25). Bu nedenle çocuk okurun okuma isteğini etkinleştiren çocuk dergilerindeki kitap tanıtımları hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir.

Çocuk dergilerinin çocukların okumaya özendirilmesinde, kültürel ve yazınsal beğenilerinin oluşmasında ve okuma uğraşına yönelmelerinde önemli bir işlevi vardır (Kıbrıs, 2006). Bu tür medya araçları, okuma zevki ve kitap sevgisi aşılayarak çocuk okurun okuma bilinci ve duyarlılığı kazanmasına olanak sağlar. Böylelikle yaşamın ilk yıllarından başlayarak çocuğun kitaba ve okumaya karşı olumlu tutum kazanması çağdaş eğitim anlayışının amacına ulaşmasına katkıda bulunur (Karagöz, 2017). Bu nedenle çocuk okurun nitelikli çocuk dergileriyle etkileşime girmesini sağlamak önemlidir.

Alanyazın incelendiğinde çocuk dergileri ile ilgili araştırmaların bulunduğu görülmektedir (Balcı, 2014; Kür, 1991; Okay, 1999; Şimşek, 2002; Ungan ve Yiğit, 2014). Bunlar arasında TRT Çocuk Dergisi ile ilgili çalışmalara da rastlanmaktadır (Demiryürek, 2012; Kânoğlu, 2018; Kuyucu, 2016; Yiğitbaşı, 2014). Demiryürek (2012), TRT Çocuk Dergisi’nin biçim ve içerik özelliklerini incelemiştir. Yiğitbaşı (2014), Türkiye’de süreli çocuk yayıncılığının gelişimi bağlamında TRT Çocuk Dergisi’nin alandaki konumunu değerlendirmeye çalışmıştır. Kuyucu (2016), kamusal bir yayın olan TRT Çocuk Dergisi’ndeki içeriklerle ilgili bir durum belirlemesi yapmıştır. Dergide çocuk okuru küresel tüketim araçlarından koruyan bir bakış açısı olduğunu ortaya çıkarmıştır. Kânoğlu (2018), çocuk

dergilerinin dijital ortama geçişi sürecinde TRT Çocuk Dergisi üzerinden sosyal olguların metin bağlamında nasıl aktarıldığını irdelemiştir. Yapılan taramalar sonucunda alanyazında TRT Çocuk Dergisi'nde tanıtımı yapılan çocuk kitaplarının kapsamlı analizinin yapılmadığı görülmüştür. Bu nedenle dergide tanıtımı yapılan kitapların çeşitli yönlerden incelenip değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

TRT Çocuk Dergisi, çocuğun ilgi ve gereksinimlerini karşılama noktasında çocuk dergileri arasında ön plana çıkar. “Çocukların eğlenceli zaman geçirmelerini sağlayarak onlara olumlu davranışlar kazandırma ve kültürel değerlerimize ilişkin farkındalıklarını artırma amacı taşı[yan]” (Yöney, 2018, s. 26) dergi, TRT Çocuk kanalının basılı yayın organıdır. “65 sayfadan oluşmakta, aylık ve renkli olarak basılmaktadır. Derginin boyutu, tasarım açısından daha kullanışlı bir alan olması ve içerik zenginliğini artırmak amaçlı olarak 24x30 boyutuna yükseltilmiştir. Kapak ve iç kısımlarda çocukların dikkatini canlı renkler ve renk kombinasyonlarıyla canlı tutmak ve bu sayede çocukların görsel algılarını geliştirmek hedeflenmiştir” (Yiğitbaşı, 2014, s. 45). Derginin aylık tirajı 42.500 – 45.000 arasında değişmektedir. Abone sayısı 1000’dir (TRT, 2018). Bu rakamlar derginin çocuk okur tarafından ilgiyle karşılandığının önemli bir göstergesidir.

Çocuk dergilerinin türlü konulara değinen yazıları ve ilginç resimleri ile öğretimin zenginleşmesini, kolaylaşmasını ve öğrencilerin belli bilgi alanlarında derinleşmesini sağladığı bilinen bir gerçektir (Oğuzkan, 2010). Bu kapsamda kitap seçme ve seçilen kitabın içeriği konusunda bilgi edinme açısından çocuk dergilerindeki kitap tanıtımları belirleyici önemdedir. Dolayısıyla çocuk dergilerinde tanıtımı yapılan kitapların hangi açılardan ele alındığını açık biçimde görebilmek için kitaplarla ilgili kapsamlı analiz çalışmalarına gereksinim bulunmaktadır. Eldeki çalışmanın amacı TRT Çocuk Dergisi'nin 01.10.2010-01.04.2018 tarihleri arasında yayımlanan sayılarında tanıtımı yapılan kitapları çeşitli açılardan incelemektir. Çalışma bu temel amaçla beraber, Türkçe Dersi Öğretim Programı (2018) “anadilde iletişim, öğrenmeyi öğrenme, kültürel farkındalık ve ifade” yetkinlik alanlarında belirtilen kazanımlara ulaşma noktasında öğrencilerin gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın amacını gerçekleştirmek için “TRT Çocuk Dergisi'nde tanıtılan kitapların durumu nedir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

1. Yöntem

1.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, TRT Çocuk Dergisi'nde tanıtımı yapılan kitapların derinlemesine betimlenebilmesi ve var olan kayıt ve belgelerin sistemli biçimde incelenebilmesi (Karasar,

2014) için doküman analizi deseniyle yapılandırılmış nitel bir çalışmadır. Doküman analizi, “yapılacak olan çalışma ile ilgili mevcut kayıt ve belgeleri toplayıp belirli norm veya sisteme göre kodlayıp inceleme işlemidir” (Çepni, 2012, s. 116). Çalışmada TRT Çocuk Dergisi’nde 01.10.2010-01.04.2018 tarihleri arasında tanıtımı yapılan kitapları çeşitli açılardan incelemek, ulaşılan veriyi ayrıntılı ve bütüncül olarak görmek amaçlandığı için doküman analizi deseninden yararlanılmıştır.

1.2. Araştırma Kapsamı

TRT Çocuk Dergisi’nin yayınlanmış tüm sayıları bu çalışmanın veri kaynağını oluşturmaktadır. Çalışmada derginin yayımlanmış 90 sayısının tamamına ulaşıldığı için örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Aralık 2014 tarihli 51. sayıya ulaşılamadığı için bu sayı kapsam dışında bırakılmıştır.

1.3. Verilerin Toplanması

TRT Çocuk Dergisi aylık yayımlanan bir dergidir. 2017 yılı Aralık ayında veri toplama süreci başladığında derginin 87. sayısı yayımlanmıştır. Derginin eski sayılarına ulaşmak için TRT Çocuk Kanalı’nın internet sitesi incelenmiştir. Kitap satış platformlarında derginin geçmiş sayılarına ait kataloglar olup olmadığı kontrol edilmiştir. Yapılan taramalar sonucunda derginin eski sayılarının Millî Eğitim Bakanlığı çevrim içi sosyal eğitim platformu Eğitim Bilişim Ağı’nda (EBA) pdf formatında yüklü olduğu belirlenmiştir. Çalışma kapsamındaki dokümanlara Millî Eğitim Bakanlığı çevrimiçi sosyal eğitim platformu Eğitim Bilişim Ağı (EBA) www.eba.gov.tr adresinden erişim sağlanmıştır. Araştırma için bu derginin seçiminde kamusal bir yayın organı olması ve satış rakamlarının yaygınlığı ilkesi gözetilmiştir.

Verinin toplanması için öncelikle yayınevi ile iletişime geçilmiştir. Derginin editörü ile görüşülerek elektronik posta aracılığıyla araştırma için onay alınmıştır. Yazılı izin alındıktan sonra veri toplama işlemine geçilmiştir.

Araştırmada veriler 11 sorudan oluşan bir form ile toplanmıştır. Bu formun sekiz sorusu daha önce Kartal ve Bilgin (2017) tarafından kullanılan formdan alınmıştır. Anılan çalışmadaki soruların bir kısmı aynı bırakılmış, bir kısmı yeniden düzenlenmiştir. Eklenen soruların oluşturulması sürecinde alanyazına başvurulmuştur (Baş, 2015; Ciravoğlu, 2000; Çılgin, 2007, Gökşen, 1985; Gönen ve ark., 2014; Kıbrıs, 2006; Nas, 2004; Oğuzkan, 2010, Sarıyüce, 2012; Sever, 2012; Şimşek, 2005). Form çalışmanın amacına uygunluğu ve dilsel özellikleri bakımından üç çocuk edebiyatı, iki eğitim bilimi alanında uzman araştırmacıların görüşüne sunulmuştur. Değerlendirmecilerin verdiği cevaplar arasında tutarlılık gözetilerek forma son şekli verilmiştir. Formda yer alan sorular şunlardır:

- Tanıtılan kitapların yıllara göre sayısal dağılımı nedir?
- Tanıtılan Türkçe ve çeviri eserlerin yıllara göre sayısal dağılımı nasıldır?
- Tanıtılan Türkçe ve çeviri eserlerin yazarlarının sıklık düzeyleri nedir?
- Tanıtılan eserlerin yayınevlerinin sayısal dağılımları nasıldır?
- Tanıtılan çeviri eserlerin çevirmenlerinin yıllara göre sayısal dağılımı nasıldır?
- Tanıtılan eserleri resimleyenlerin yıllara göre sayısal dağılımı nasıldır?
- Tanıtılan eserlerde Türk ve yabancı sanatçıların sıklık düzeyleri ve yüzdelik oranları nasıldır?
- Tanıtılan eserlerin yaş gruplarına göre sayısal dağılımları nasıldır?
- Tanıtılan eserlerin türlerinin sıklık düzeyleri nedir?
- Tanıtılan eserleri değerlendirenlerin sıklık düzeyleri nasıldır?
- Tanıtılan eserlerin etiket fiyatlarının sayısal dağılımları nasıldır?

1.4. Verilerin Analizi

Doküman incelemesi kullanılarak elde edilen veriler, betimsel analiz yaklaşımı ile çözümlenmiştir. “Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 224).

Bu anlayış uyarınca veriler, araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenerek sunulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Derginin veri kaynağını oluşturan toplam 90 sayısında tanıtımı yapılan kitaplar belirlenen çerçeveye uygun olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler bu çerçeveye göre işlenerek ulaşılan bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır. Çalışmaya ilişkin veriler yazılı olarak kayıt altına alınmıştır.

Çalışmada ulaşılan veriler frekans (sıklık) puanları hesaplanıp çözümlenerek verilmiştir. Nitel araştırmalarda veriyi görsel olarak vermek geçerliği artırıp bulguları bütüncül biçimde görmeyi sağlayacağından bulgular tablo ve grafik biçiminde sunulmuştur. Tablolar oluşturulurken frekansı “2 ve üzeri” olan değerler dikkate alınmıştır. Yorum kısmının geliştirilmesinde frekansı “1” olan kimi değerlerden yararlanılmıştır.

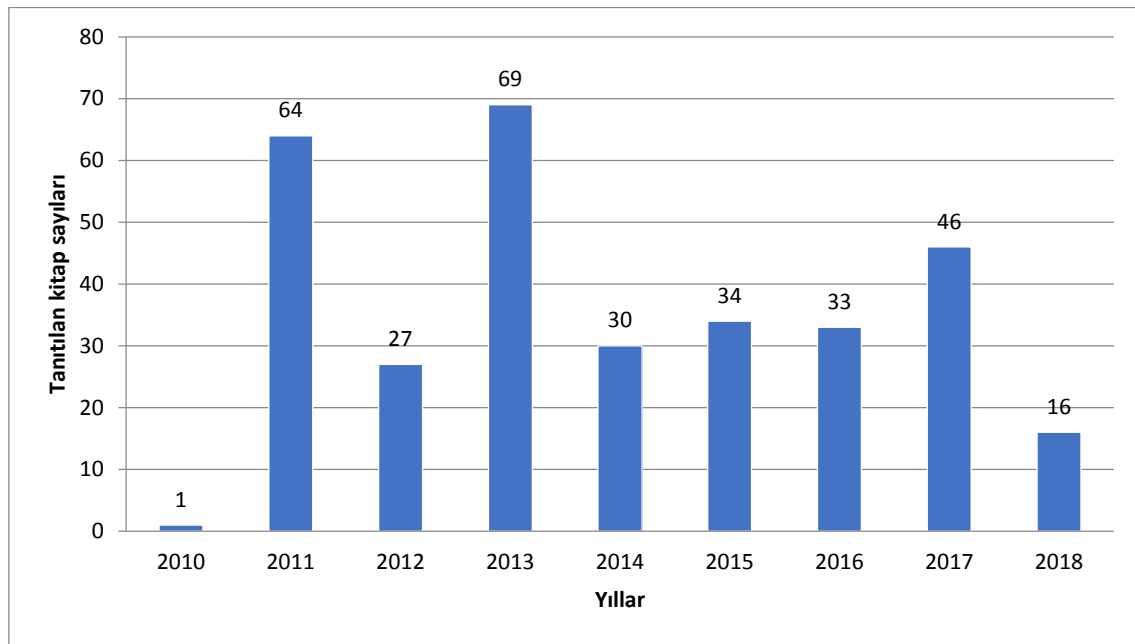
Çalışmada inandırıcılığı artırabilmek için veri toplama ve analiz süreci geniş bir zaman dilimine (13/02/2018-10/09/2018) yayılarak derinlemesine ve kapsamlı sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırma raporunun yazımında metin ile tablo ve grafikler sürekli karşılaştırılarak makalenin iç tutarlığı sorgulanmıştır. Böylece verinin toplanması ve analiz sürecinin

olgunlaşması ve belirli bir doygunluğa ulaşması sağlanmaya çalışılmıştır. Bu aşamaların ardından dış güvenilirliği artırabilmek için araştırmacı çalışma ile ilgili veriyi iki Türkçe eğitimi alan uzmanına göndermiştir. Uzmanlardan gelen dönütler çerçevesinde araştırma raporunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

2. Bulgular

TRT Çocuk Dergisi'nde tanıtımı yapılan kitapları farklı açılardan incelemeyi amaçlayan bu çalışmada elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur. TRT Çocuk dergisinde tanıtılan kitapların yıllara göre dağılımları Grafik 1'de gösterilmektedir.

TRT Çocuk Dergisi'nde Tanıtılan Kitap Sayısı (2010-2018)

Grafik 1: TRT Çocuk Dergisi'nde tanıtılan kitapların yıllara göre sayısal dağılımı

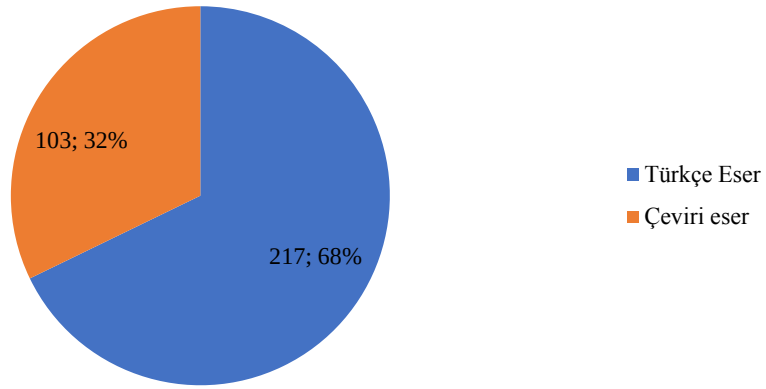
Grafik 1'de 2010-2018 yılları arasında TRT Çocuk Dergisi'nde tanıtılan kitapların yıl bazında sayısal dağılımları verilmektedir. Dergide yayımlanan toplam 90 sayıda 320 kitap tanıtımı yapıldığı görülmektedir. Buna göre TRT Çocuk Dergisi'nde en fazla kitap 2013 (f=69) yılında tanıtılmıştır. Daha sonra en fazla kitap tanıtımı yapılan yılların 2011 (f=64) ve 2017 (f=46) olduğu anlaşılmaktadır. En az kitap tanıtımı yapılan yıl ise 2010 (f=1) olmuştur.

Grafik 1 incelendiğinde yıllara göre tanıtımı yapılan kitap sayısının istikrarlı bir görünüm sunmadığı ortaya çıkmaktadır. Ancak 2014, 2015 ve 2016 yıllarında birbirlerine yakın sayıda kitap tanıtımı yapıldığı ifade edilebilir.

Tablo 1’de 2010-2018 yılları arasında TRT Çocuk Dergisi’nde tanıtılan Türkçe ve çeviri kitaplarla ilgili bilgiler verilmektedir.

Tablo 1: Tanıtılan Türkçe ve Çeviri Eserlerin Yıllara Göre Sayısal Dağılımı

Yıl	Türkçe Eser	Çeviri Eser
2010	0	1
2011	64	0
2012	19	8
2013	39	30
2014	24	6
2015	20	14
2016	18	15
2017	25	21
2018	8	8
Toplam	217	103

Grafik 2: Yerli ve Yabancı Eserlerin Yüzdelik Dağılımları

Yukarıdaki tablo ve grafik incelendiğinde, TRT Çocuk Dergisi’nde tanıtılan Türkçe ve çeviri eserlerin sayılarıyla ilgili betimsel bilgiler bulunmaktadır. Tablo incelendiğinde dergide tanıtılan Türkçe ve çeviri eser sayılarının eşit dağılım göstermediği görülmektedir. Tabloya göre tanıtılan Türkçe eser sayısının 217 olduğu ve bu değer toplam kitapların %68’ini oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. Çeviri eser sayısının 103 olduğu ve bu oranın toplam kitapların %32’sine karşılık geldiği ifade edilebilir.

Tablo 2’de 2010-2018 yılları arasında TRT Çocuk Dergisi’nde tanıtılan Türkçe eserlerin yazarlarının sıklık düzeyleri ile ilgili bilgiler verilmektedir.

Tablo 2: Tanıtılan Türkçe Eserlerin Yazarlarının Sıklık Düzeyleri

Yazar	Tanıtılan Eser Sayısı
Arif Nihat Asya	15
Fazıl Hüsnü Dağlarca	15
Ahmet Hamdi Tanpınar	14
Rıfat Ilgaz	10
Yahya Kemal Beyatlı	9
Cahit Zarifoğlu	8
Ziya Osman Saba	5
Yaşar Kemal	4
Sevim Ak	3

Sermet Muhtar Alus	3
Melek Ö. Sezer	3
Ahmet B. Yaprakdal	2
Ayla Çınaroğlu	2
Cemal Süreya	2
Dilaver Cebeci	2
Evliya Çelebi	2
Görkem Yeltan	2
Feyza Hepçilingirler	2
İbrahim Demirci	2
Mustafa Kutlu	2
Melek Çe	2
Adil Erdem Beyazıt	2
Pelin Güneş	2
Tarık Buğra	2
Tarık Uslu	2
Toplam	117

Tablo 2’de 2 ve üzeri kitabı tanıtılan 25 yazar gösterilmektedir. Ayrıca 100 yazarın sadece birer eseri tanıtılmış olup geriye kalan 100 kitap farklı yazarların birer eserinden oluşmaktadır. Toplamda 125 Türk yazar/şairin kitapları tanıtılmıştır. En sık kitabı tanıtılan isimler Arif Nihat Asya (f=15) ve Fazıl Hüsnü Dağlarca’dır (f=15). Bu isimleri sırasıyla Ahmet H. Tanpınar (f=14), Rıfat Ilgaz (f=10) takip etmektedir.

Tablo 3’te 2010-2018 yılları arasında TRT Çocuk Dergisi’nde tanıtılan çeviri eserlerin yazarlarının sıklık düzeyleri ile ilgili bilgiler verilmektedir.

Tablo 3: Tanıtılan Çeviri Eserlerin Yazarlarının Sıklık Düzeyleri

Yazar	Tanıtılan Eser Sayısı
Samed Behrengi	4
Lev Tolstoy	4
Jules Verne	4
Michael Ende	3
Oscar Wilde	3
Antonie de Saint-Exupery	2
Asa Lind	2
Beydeba	2
John Boyne	2

Tablo 3’te dergide yer verilen çeviri eser yazarlarından en az 2 kitabı tanıtılan yazarlar gösterilmiştir. Buna göre dergide toplamda 95 çeviri eser yazarına yer verildiği görülmüştür. 86 yazarın tek bir kitabı tanıtılmıştır. En çok eser ismi verilen yazarlar Samed Behrengi, Jules Verne ve Lev Tolstoy’dur (f=4). Bu isimleri sırasıyla Michael Ende ve Oscar Wilde (f=3) takip etmektedir.

Tablo 4’te 2010-2018 yılları arasında TRT Çocuk Dergisi’nde tanıtılan kitapların yayınevlerinin sıklık düzeyleri ile ilgili bilgiler verilmektedir.

Tablo 4: Tanıtılan Eserlerin Yayınevlerinin Sayısal Dağılımları

Yayınevi	Eser Sayısı
Can Çocuk	29
Tudem	13
Yapı Kredi	13
Timaş Yayınları	9

Kırmızı Kedi Çocuk	9
Uğurböceği	8
TÜBİTAK	8
Türkiye İş Bankası Kültür	8
Günışığı Kitaplığı	7
Nesil Çocuk	5
Her Kitap	5
Doğan Egmont	4
Marsık Kitap	4
Erdem	3
Remzi Kitabevi	3
Redhouse Kids	3
Kanaat Kitap	2
Kayalıpark Çocuk	2
Hayy	2
Mikado Çocuk	2
Nar Genç	2
Pearson	2

Tablo 4, 2 ve üzeri kitabı önerilen yayınevlerinin listesini göstermektedir. Dergide toplamda 45 yayınevinden kitap önerilmiştir. Bu yayınevlerinin %50'sinden sadece bir kitap tanıtılmıştır. Yayınevi düzeyinde en çok kitabı önerilen ilk yayınevi Can Çocuk Yayınları'dır (f=28). Can Çocuk Yayınları'nı sırasıyla Tudem ve Yapı Kredi Yayınları (f=13) takip etmektedir.

Tablo 5'te 2010-2018 yılları arasında TRT Çocuk Dergisi'nde tanıtılan çeviri kitapların ve çevirmen bilgilerinin yıllara göre dağılımı ile ilgili bilgiler verilmektedir.

Tablo 5: Tanıtılan Eserlerin Çevirmen Sayılarının Yıllara Göre Sayısal Dağılımları

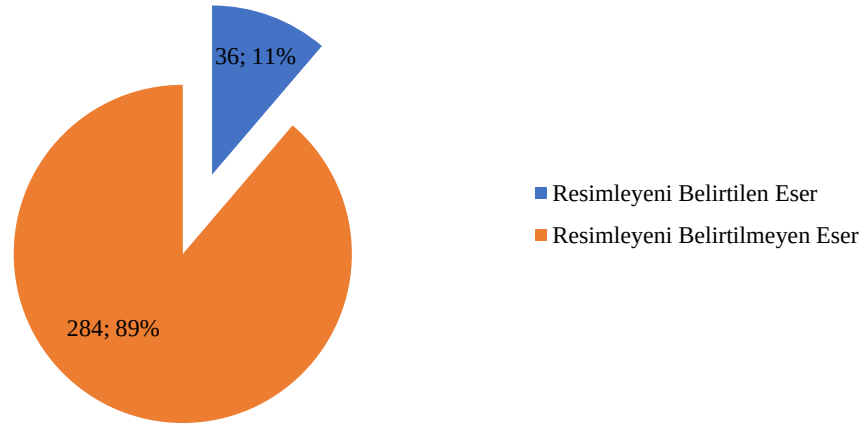
Yıl	Çeviri Eser	Çevirmen
2010	1	-
2011	0	-
2012	8	-
2013	30	-
2014	6	-
2015	14	-
2016	15	-
2017	21	-
2018	8	-
Toplam	103	-

Tablo 5 incelendiğinde 2010-2018 yılları arasında TRT Çocuk Dergisi'nde 103 çeviri kitap tanıtılmasına karşın, kitapların çevirmenleri hakkında bilgi verilmediği dikkat çekmektedir. Yetkin çevirmenlerin yazınsal kültür oluşumundaki rolü dikkate alındığında, çevirmen adlarının beklenen düzeyde dergiye yansımadağı görülmektedir.

Tablo 6'da 2010-2018 yılları arasında TRT Çocuk Dergisi'nde tanıtılan kitapların resimleyen bilgilerinin yıllara göre dağılımı ile ilgili bilgiler verilmektedir.

Tablo 6: Tanıtılan Eserlerin Resimleyen Sayılarının Yıllara Göre Sayısal Dağılımları

Yıl	Tanıtılan Eser Sayısı	Resimleyen Sayısı
2010	1	-
2011	64	-
2012	27	-
2013	69	-
2014	30	-
2015	34	-
2016	33	-
2017	46	28
2018	16	8
Toplam	320	36

Grafik 3. Tanıtılan Eserlerde Resimleyen Bilgisinin Yüzdelik Dağılımı

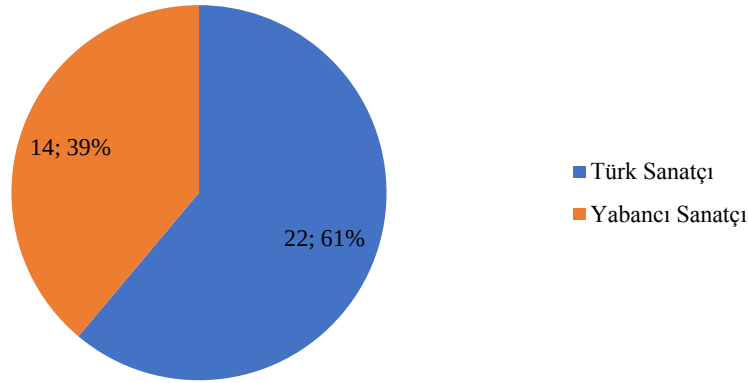
Yukarıdaki tablo ve grafikte dergide tanıtılan eserlerin resimleyen sayıları ile ilgili bilgiler verilmiştir. TRT Çocuk Dergisi'nde tanıtımı yapılan kitapların resimleyen bilgisine Şubat 2017 tarihli 77. sayıdan itibaren yer vermeye başlanmıştır. İlk 76 sayıda resimleyen/çizen bilgisinin olmadığı görülmektedir. Şubat 2017 tarihinden itibaren çıkan toplam 16 sayıda resimleyen bilgisi mevcuttur. Grafik 3 incelendiğinde, tanıtılan kitapların %89'unun resimleyenleri hakkında bilgi verilmediği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca çizen bilgisi verilmeyen kitapların resimli olup olmadığına ilişkin herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Tablo 7'de 2010-2018 yılları arasında TRT Çocuk Dergisi'nde tanıtılan eserlerdeki Türk ve yabancı çizerler ile ilgili bilgiler verilmektedir.

Tablo 7: Tanıtılan Eserlerdeki Türk ve Yabancı Sanatçıların Sayısal Dağılımları

Türk Sanatçı	Eser Sayısı	Yabancı Sanatçı	Eser Sayısı
Mustafa Delioğlu	4	Alicia Yarela	1
Anıl Tortop	1	Anderas H. Schmachtl	1
An-su Aksoy	1	Arnold Label	1
Büşra Çakmak	1	Aviel Basil	1
Büşra Kaygın	1	Edward Underwood	1
Can Tuğrul	1	Eva Purnori	1
Deniz Üçbaşaran	1	Hannah Show	1
Elif Balta Parks	1	Kristyna Litten	1
Esra İlter Demirbilek	1	Marine Ludin	1
Erdoğan Oğultekin	1	Marc Bautavant	1

Gökçe Yavaş Önal	1	Sabine Kraushoor	1
Gökçe İrten	1	Simone Frasca	1
İbrahim Çiftçi	1	Sualno	1
İsmail Özen	1	Trudi Esberger	1
Mümine Yeşilmen	1		
Öznur Sönmez	1		
Sezen Aksu Taşyürek	1		
Serhat Albomya	1		
Toplam	22	Toplam	14

Grafik 4. Türk ve Yabancı Sanatçıların Yüzdelik Dağılımı

Yukarıdaki tablo ve grafikte tanıtılan eserlerdeki Türk ve yabancı sanatçılar ile ilgili bulgular verilmiştir. Dergide tanıtımı yapılan toplam 320 kitaptan yalnızca 36 eserin resimleyen bilgisi bulunmaktadır. Tabloya göre dergide 2010-2018 yılları arasında, tanıtılan sanatçı sayısındaki değişimin %61 ile Türk çizerler lehine olduğu ortaya çıkmaktadır. Tanıtılan sanatçı sayısındaki artışa rağmen, dergide yabancı çizerlere ayrılan oran, %39 olmuştur. Bu durum, dergide Türk çizerlere daha çok yer verildiğine işaret etmektedir. Dergide tanıtılan kitapların 19'unun Türk; 14'ünün yabancı sanatçılar tarafından resimlendiği görülmektedir. Dergide toplamda 33 sanatçının adı verilmiştir. Ayrıca 6 eserin yazarı ve resimleyeni aynıdır. Sezen Aksu Taşyürek, Arnold Label, Anderas H. Schmachtl, Eva Purnori, Kristyna Litten, Trudi Esberger kitabın hem yazarı hem de çizeridir. Dergide 32 sanatçının tek bir eserine yer verilirken, Mustafa Delioğlu'nun resimleyeni olduğu 4 eserin tanıtımı yapılmıştır.

Tablo 8'de 2010-2018 yılları arasında TRT Çocuk Dergisi'nde tanıtılan kitaplarının uygun olduğu yaş gruplarının dağılımı ile ilgili bilgiler verilmektedir.

Tablo 8: Tanıtılan Eserlerin Yaş Gruplarına Göre Sayısal Dağılımları

Yaş Grubu	Eser Sayısı
+9	38
+8	26
+4	22
+7	18
+5	11
+6	10
+10	6
+11	6
+1	3

+3	3
+12	3

Tablo 8 incelendiğinde en çok kitap tanıtılan yaş grubunun +9 (f=38) olduğu görülmektedir. Daha sonra sırasıyla +8 yaş grubu (f=26), +4 yaş grubu (f=22) gelmektedir. +13 ile +14 yaş gruplarından tek bir eser tanıtımı yapılmıştır.

Yapılan taramalarda yaş grubu bilgisinin Şubat 2013 tarihli 29.sayıdan itibaren kitap tanıtım bölümlerinde yer aldığı belirlenmiştir. Ayrıca yaş grubu bilgisi olarak “Her Yaş” ve “Anne-Baba için” bilgileri de sadece birer eser için verilmiştir.

Tablo 9’da 2010-2018 yılları arasında TRT Çocuk Dergisi’nde tanıtılan kitaplarının türlerinin dağılımı ile ilgili bilgiler verilmektedir.

Tablo 9: Tanıtılan Eserlerin Türlerinin Sıklık Düzeyleri

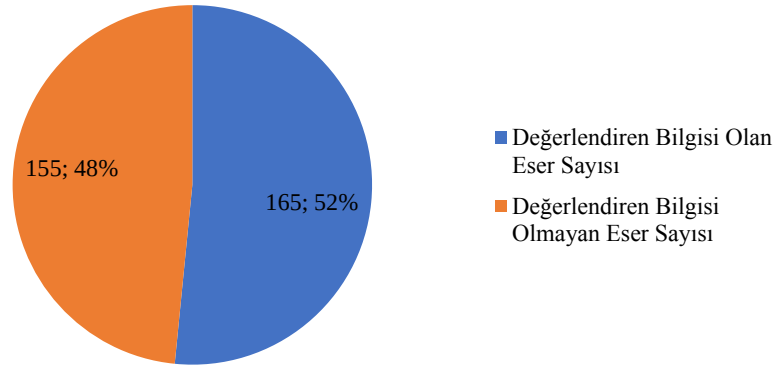
Tür Adı	Eser Sayısı
Hikâye	155
Şiir	61
Roman	44
Eğitici/Kaynak Eser	41
Masal	10
Gezi Yazısı	3
Deneme	2
Günlük	2
Destan	1
Tekerleme	1
Toplam	320

Tablo 9’da dergide tanıtılan kitapların türsel dağılımları verilmiştir. Buna göre dergide tanıtılan kitapların yarısına yakını (f=155) hikâye türündedir. Daha sonra sırasıyla şiir (f=61, roman (f=44) ve Eğitici/Kaynak Eser (f=41) gelmektedir. Çocuk edebiyatının temel kaynaklarından olan destan ve tekerleme türlerinde ise sadece 1 kitap tanıtılmıştır.

Tablo 10’da 2010-2018 yılları arasında TRT Çocuk Dergisi’nde tanıtılan kitapları değerlendirenler ile ilgili bilgiler verilmektedir.

Tablo 10: Tanıtılan Eserleri Değerlendirenlerin Sıklık Düzeyleri

Değerlendiren	Eser Sayısı
Gökçe Özder	74
Beyza Akyüz	65
Ayşe Sevim	11
Figen Yaman Coşar	6
Zeynep Sevde Paksu	5
Sümeyra Üzer	3
Selim Şener	1
Toplam	165

Grafik 5. Tanıtılan Eserlerin Değerlendiren Bilgilerinin Yüzdelik Dağılımı

Yukarıdaki tabloda ve grafikte dergide tanıtılan kitaplarla ilgili değerlendirme yapan isimlerle ilgili bilgilere yer verilmiştir. Bulgulara göre, TRT Çocuk Dergisi'nde değerlendiren bilgisi mevcut olan kitap sayısının (f=165) olduğu görülmektedir. Buna göre dergide en sık kitap değerlendirmesi yapan Gökçe Özder'dir. Daha sonra sırasıyla Beyza Akyüz (f=65) ve Ayşe Sevim (f=11) gelmektedir. En az eser değerlendiren ise Selim Şener'dir (f=1).

Grafik 5 incelendiğinde, değerlendirici bilgisi verilen kitap sayısının (f=165) olduğu ve bu oranın toplam kitapların %52'sini oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. Değerlendirici bilgisi verilmeyen kitap sayısının (f=155) olduğu ve bu oranın toplam kitapların %48'ini oluşturduğu ifade edilebilir. Buna göre tanıtılan kitaplardan yarısından fazlasının değerlendireni belli olsa da yarıya yakınının değerlendirilen bilgisi verilmemiş yahut kitaplar değerlendirme yapılmadan tanıtıldığını söylemek mümkündür.

Tablo 11: Tanıtılan Eserlerin Etiket Fiyatının Yıllara Göre Sayısal Dağılımları

Yıl	Eser Sayısı	Etiket Fiyatı
2010	1	-
2011	64	-
2012	27	-
2013	69	-
2014	30	-
2015	34	-
2016	33	-
2017	46	-
2018	16	-
Toplam	320	-

Tablo 11 incelendiğinde 2010-2018 yılları arasında TRT Çocuk Dergisi'nde toplam 320 kitap tanıtılmasına rağmen, dergide kitapların etiket fiyatlarına ilişkin olarak herhangi bir bilgiye yer verilmediği görülmektedir.

3. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada TRT Çocuk Dergisi'nde tanıtımı yapılan kitapların çeşitli açılardan incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amacı gerçekleştirmek için derginin 2010-2018 yılları arasında yayımlanan sayılarındaki kitap tanıtımları nitel yaklaşımla derinlemesine bir bakışla ele alınmıştır. Çalışma sonucunda, TRT Çocuk Dergisi'nde farklı yazarlara ait değişen türlerde kitap tanıtımları yapılarak geniş bir okuma çerçevesi sunulduğu görülmüştür.

Okuma fiziksel ve zihinsel özelliklere sahip olan ve okuyucu ile yazı arasında gerçekleşen bir etkinliktir (Sevim ve Şeref, 2015). Bireyin bir gereksinim olarak algılaması sonucu okuma eylemini sürekli, düzenli ve eleştirel bir biçimde gerçekleştirmesine ise okuma alışkanlığı denir (Yılmaz, 2004). Okuma kültürü olarak da adlandırılabilen bu sürecinin çıktıları, gelişimi alanları üzerinde etkili olmaktadır. Bu nedenle çocuğun erken çağlarda okuma kültürü edinmesi, başta bireysel gelişimi olmak üzere toplumsal sistemin gelişimi açısından önemlidir. Bu bağlamda çocuk dergileri okuma kültürünün gelişiminde belirleyici rol oynar. Çocuk dergileri çocukların yaş ve ilgilerine göre bilgi vererek onları eğitir; okumayı sevdirecek olumlu davranışlara yönlendirebilir (Yiğitbaşı, 2014). Bu açıdan kamusal bir medya ortamı olan TRT Çocuk Dergisi'nin bugüne kadar çıkan sayılarında toplamda 320 kitabın tanıtılıp önerilmesi okuma kültürünün gelişimine verilen önemi göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

TRT Çocuk Dergisi'nde yıllara göre tanıtımı yapılan kitap sayılarında dalgalanma olmakla birlikte her yıl 27 ve üzerinde kitap tanıtıldığı belirlenmiştir. Ekim 2010 tarihi ile yayın hayatına başlayan derginin ilk üç sayısında yalnızca bir şairin eserleri ile ilgili bilgi verilmiştir. Derginin yayın hayatına yeni başlamış olmakla birlikte, içerik olarak bir arayış içinde bulunması bu durumu açıklamaktadır. Nitekim diğer yıllarda tanıtılan kitap sayısı giderek artış göstermiştir.

Tanıtılan Türkçe ve çeviri eserlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında derginin çıkarıldığı bütün yıllarda, 2010 yılı hariç, Türkçe eser sayısının çeviri eser sayısının iki katından fazla olduğu belirlenmiştir. Çocuk yayınları, “sosyal hayatımızı kökleştirmeye ve geliştirmeye hizmet etmelidir. Adet ve geleneklerimizi tanıtır sevdirmelidir” (Gökşen, 1985, s. 30-31). Bir başka anlatımla bu metinler çocuğa ulusal duyarlıkların aşılandığı yazınsal bir ortama dönüşmelidir. Buna göre dergide daha çok Türkçe kitapların tanıtılması millî değerlere ve Türk kültürüne (Yalçın ve Aytas, 2005) verilen önemin olumlu bir yansımasıdır.

Dergide tanıtılan Türkçe eserlerin yazarlarına bakıldığında en fazla eseri tanıtılanlar Arif Nihat Asya (f=15) ile Fazıl Hüsnü Dağlarca'dır (f=15). Ahmet Hamdi Tanpınar 14 eseri ile ikinci sırada gelmektedir. TRT Çocuk Dergisi'nde çok sayıda yazar/şairin eserinin tanıtılması

çocuk okura farklı türlerde yazınsal ürünler ortaya koyan yazarları tanıma fırsatı vermesi açısından dikkat çekici bir husustur.

“Bayrak şairi” olarak adlandırılan Arif Nihat Asya, yurt sevgisi ve güzelliğini yücelten şiirleriyle dikkat çeker. Sanatçı, “Türkçenin gücünü sezmiş, değerini anlamış, kaynaklarını tespit etmiş bir şairdir” (Börekçi, 2009, s. 31). Arif Nihat Asya’nın bu kategoride ilk sırada yer alması derginin ulusal bilince değer verdiği ve ulusal sembollere duyarlı olduğunun önemli bir göstergesidir. Şiiri tek sanatsal gerçeklik olarak (Şimşek, 2017) görüp, Türkçenin estetik anlatım gücünü, özgün bir biçimle poetikasına yansıtan Fazıl Hüsnü Dağlarca’nın bu kategoride önde bulunması, derginin ana dili duyarlılığı ve dil bilincine verdiği önemi ortaya koymaktadır. 1970 sonrasında çocuk şiirleri yazmaya ağırlık veren Dağlarca kitapları aracılığıyla çocuklara hem dilin estetik kullanımını hem de düzeye uygun anlatımın örneklerini sergilemiştir. Dergide Türk edebiyatının önemli şairlerinin eserlerinin (Arif N. Asya, Fazıl H. Dağlarca, Ahmet H. Tanpınar, Rıfat Ilgaz, Yahya K. Beyatlı, Ziya O. Saba) tanıtılması çocuğa şiir okuma alışkanlığı kazandırabilir. Bu husus, Türkçenin yetkin örnekleriyle tanışma ve estetik bilincin gelişimi açısından oldukça önemlidir. Bununla birlikte, Türk şiirinin bu seçkin şairlerinin Ahmet H. Tanpınar (f=2), Rıfat Ilgaz(f=2), Yahya K. Beyatlı (f=2), Arif N. Asya (f=1) eserlerine MEB (2004; 2005) “İlköğretim ve Lise 100 Temel Eser” listelerinde yer verildiği görülmektedir. Bu durum dergide tanıtılan kitapların 100 Temel Eser (MEB, 2004; 2005) listesiyle örtüştüğünü ortaya koymaktadır.

Tanıtılan çeviri eserlerin yazarlarına bakıldığında en çok kitabı tanıtılan isimler, Samed Behrengi, Lev Tolstoy ve Jules Verne’dir (f=4). Akçay ve Baş (2015), araştırmalarında Samed Behrengi’nin hikâyelerindeki iletilerin çocuğun zihinsel, dilsel, sosyal, kişisel, dinî ve ahlaki gelişimini olumlu etkilediğini vurgulamaktadır. Benzer şekilde Belet Boyacı, Güner ve Babadağ (2017) da Behrengi’nin çocuğa göre kitaplarının değer aktarımına yönelik iyi bir kaynak olduğunu belirtmektedir. Bu bakımdan Behrengi’nin kitaplarının en sık tanıtımı yapılan eserler arasında olması okurun okuma motivasyonunu artırma yolunda pozitif bir etki sağlayabilir. Böylece çocuk okuru okuma eylemine yakınlştırabilir. Be nedenle dergide dünya edebiyatının yetkin kalemlerine daha fazla sayıda yer verilmesi, okuma kültürünü geliştirme süreci açısından olumlu bir gelişmedir. “Yaşadığı dönemde ve günümüzde sanatçı kişiliği, öğretisi, politik görüşleri bakımından incelenen ve yaratısıyla hayranlık uyandıran bir sanatçı” (Çetinkaya ve Ramazanov, 2016, s. 177) olan Lev Nikolayeviç Tolstoy ile bilimkurgu romanları ile modern teknolojiye esin kaynağı olan, okuyucusuna zengin bir düş evreni sunan Jules Verne’nin eserlerinin en sık tanıtılan kitaplar arasında bulunması, derginin Batı edebiyatının seçkin

ürünlerine yer verme konusunda özenli olduğunu göstermektedir. Alanyazında daha önce yapılan çalışmaların sonuçları da bu bulguyu desteklemektedir (Arıcı, 2015; Karagöz, 2017).

Yazar, yapıt, yayıncı (yayınevi), eleştirmen ve alımlayıcı/okuyucu, edebiyat dizgesini oluşturur (Kula, 2015). Bu yapı içerisinde yazınsal metnin basım-dağıtımını yapan yayınevi son derece önemlidir. Türkiye’de 2017 yılında yayımlanan çocuk ve ilk gençlik edebiyatı ürünlerinin %97’si özel sektör tarafından gerçekleştirilmiştir (TÜİK, 2017). Dergide tanıtılan kitapların yayınevlerine bakıldığında 45 farklı yayınevinin kitaplarına yer verildiği görülmektedir. En çok kitabı tanıtılan ilk üç yayınevi ise özel sektöre ait olan Can Çocuk, Tudem ve Yapı Kredi Yayınları’dır. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2011) yaptığı araştırmada Can Yayınları’nın en çok tercih edilen yayınevi olduğunu belirlemiştir. Benzer şekilde bu sonuçta yayınevlerinin çeşitli ve çok sayıda kitap basarak satışa sunmalarının da etkili olduğu düşünülebilir (Gönen vd., 2014). Buna göre dergide tanıtılan kitapların yayınevleri hususunda Türkiye’de kültür alanında öne çıkan özel sektöre ait köklü yayınevlerinin eserlerine öncelik verildiği görülmektedir. Kartal ve Bilgin’in (2017) çalışmasında da benzer bir sonuca ulaşılmıştır. Bu durum çocuk için kitap seçme noktasında ebeveynlere, öğretmenlere kılavuzluk etme açısından belirleyici bir rol oynayabilir.

Tanıtılan çeviri eserlerin çevirmen bilgilerine bakıldığında, dergide tanıtılan çeviri eserlerin çevirmen bilgilerinin olmadığı görülmektedir. Oysa “bir dilde üretilen bilim ve sanat eserlerinin, farklı dillere aktarılabilmesinin tek yolu çeviridir. Çevirmen, sahip olduğu donanımla, tarihin herhangi bir döneminde üretilmiş eserleri günümüze, farklı coğrafyalara taşır” (ÇEVBİR, 2018). Bu yanılla çeviri eserin nasıl ve kim tarafından çevrildiği büyük önem taşır. Çünkü çocuğun kitapla girdiği etkileşimde çevirmen adı belirleyici önemdedir. Yetkin çevirmenler yazınsal kaynak metindeki şiirselliği, yazınsal öğeleri, kendi dilinin ve yazın geleneğinin olanaklarıyla bütünleştirir, çeviri metni tümler (Aksoy, 2001). Dolayısıyla çocuk okur Türkçeye kazandırılan metni çevirmenin tanıklığı üzerinden alımlar. Bu nedenle dergide tanıtımı yapılan kitapların çevirmen bilgilerinin yer alması bir zorunluluktur. Buna karşılık derginin hiçbir sayısında çevirmen bilgisine yer verilmemesi önemli bir eksikliktir.

Yazınsal iletişim sürecinde çocuğun etkinleşmesini sağlayan temel değişkenlerden biri de resimdir. Resim çocuğun fikir ve duygularını dışa aktarabildiği bir araçtır (Kehnemuyi, 1995). “Çocuklar için hazırlanan kitap ve dergilerdeki resimler birçok işlevi birden karşılarlar. Okurken sıkıcı gelebilecek tasvirlerin resimlerle anlatılması çocuğun yorum gücünü geliştirir, estetik olarak beğenisi gelişir, olayların hızla gelişmesini sağlar ve sonuçta okuma alışkanlığı kazandırmaya hizmet eder” (Kaya, 2015, s. 18). Bu yönüyle resim yazınsal okuma sürecini alımlayıcı yönünden çok uyaranlı bir etkileşim kaynağı ve olanağına dönüştürür (Sever, 2012).

Bu nedenle resimleyene (çizene) büyük sorumluluk düşmektedir. Erken çağlarda yetkin sanatçıların elinden çıkmış eserlerle etkileşimde bulunmak estetik algı düzeyinin gelişiminde önemli bir etkidir. Çünkü “resimli kitaplar sanat eğitiminin bir parçasıdır” (Nas, 2004, s. 57). Sanat yapıtının desteği ile yapılan eğitim, öğrenmeyi kalıcılaştırır. Dolayısıyla dergide resimli çocuk kitaplarının önerilmesi ve bu kitapları resimleyenlerin (çizenlerin) sanatsal yaratıcılığı önceleyen yetkin sanatçılar olması önemli bir konudur. Bununla birlikte, TRT Çocuk Dergisi’nde tanıtılan kitaplara bakıldığında 36 eserin resimleyen bilgisinin olması dikkat çekicidir. Derginin 2010-2016 tarihleri arasında çıkan sayılarında kitapların çizen bilgileri verilmemiştir. +8 yaş dönemi için hazırlanmış kitaplarda resimlemenin önemli bir yer tutması, görsel okuma dönemindeki çocukların içeriği resimler yoluyla tahmin etmeleri ve kitaba ilgi duymaları açısından 2017 öncesinde tanıtımı yapılan kitaplarda çizer bilgisinin olmaması önemli bir eksikliktir. Bu durumun en olası sebebi, kitap tanıtımı bölümünün zaman içinde kendini geliştirme ve eksikliklerini tamamlama çabasıdır. Diğer taraftan 2017 ve 2018 yıllarına ait toplam 16 sayıda resimleyen bilgisine yer verildiği belirlenmiştir. Son iki yılda dergide yapılan bu güncelleme, okuma kültürü edindirme sürecinde yetkin sanatçılar ve yapıtlarının öneminin anlaşıldığına ilişkin olumlu bir göstergedir.

Resimleyen bilgisi verilen kitaplara bakıldığında Mustafa Delioğlu isminin öne çıktığı görülmektedir. Delioğlu, sanatı önemli gören, çocuk ruhu taşıyan, renk ve kompozisyonu ustalıkla kullanabilen bir ressamdır (Lüle, 2007). Sanatçı, 2000 yılında çocuk edebiyatının Nobel ödülü olarak değerlendirilen Hans Christian Andersen Ödülü’ne aday gösterilmiştir. Delioğlu’nun resimlediği yapıtlar, çocuk gerçekliğini önceleyen, estetik değer taşıyan, çocuğun sanatsal birikimini ve yaratıcılığını destekleyecek niteliktedir. Çocukta güzel olana ilişkin sanatsal bilinç ve duyarlık oluşturabilir (Külük, 2013). Dolayısıyla, çocuk okur Mustafa Delioğlu’nun resimlediği kitaplar aracılığı ile yazınsal metinlerle iletişime yönelebileceği gibi, eğitimin başat amacı olan estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı düşünebilen bireylere dönüşebilir (MEB, 2018b).

Dergide yoğun olarak Türk sanatçıların tanıtılması ve onlara öncelik verilmesi Türk çocuk edebiyatının gelişimi açısından oldukça önemli görülmektedir. Ancak dergide tanıtılan yabancı kitapların çizerlerinin oranı Türk çizerlerin oranının yarısından azdır. Bu durumda çocuk okur, sanat yapıtlarının tanıklığında insan ve insanlık durumlarına ilişkin sağlıklı bir yapılandırma gerçekleştiremeyebilir. Dolayısıyla çocuğun bakış açısında denge sağlanması, bireysel ve toplumsal gelişiminin demokratik toplum düşüncesi ekseninde oluşması açısından tanıtılan yabancı kitap çizeri sayısının artırılması gerektiği düşünülmektedir.

“Çocuk dergileri, ilköğretim çağında bulunan ve okula devam eden öğrencilere yönelik olarak çıkarılmış dergilerdir. Dergiler, amaçlarını, hedef kitle olarak seçtikleri ilköğretim öğrencilerinin eğitimleri ve eğlenmelerine odaklamışlardır” (Şimşek, 2001, s. 7). Yiğitbaşı (2014) çalışmasında TRT Çocuk Dergisi’nin 7-14 yaş aralığındaki çocuklara seslenmekte olduğunu, aynı zamanda okul öncesi yaş gruplarına yönelik içeriklere de yer verdiğini belirtir. Eldeki bulgular incelendiğinde tanıtılan kitaplardaki yaş aralığının +1 ile +14 yaşları arasında değiştiği görülmektedir. Buna göre derginin hedef kitlesinin hem erken çocukluk eğitimi çağındaki hem de ilkokul düzeyindeki çocukları kapsadığı anlaşılmaktadır. “Her yaş” ve “Anne-Baba” için de kitaplar öneren derginin takipçi ve okur profili çeşitlilik göstermektedir ve dergide bu çeşitlilik göz önünde bulundurularak kitap tanıtımları yapılmaktadır. Yayın hayatına başladığı günden bu yana bu gibi çocuk ve okur dostu uygulamaların artmış olması derginin kalitesinin korunması açısından olumludur.

Tanıtımı yapılan kitapların yazınsal türler açısından dağılımı değerlendirildiğinde 10 farklı yazınsal türde kitabın tanıtıldığı görülmektedir. Dergide en çok tanıtımı yapılan yazınsal türler hikâye, şiir ve romandır. Destan ve tekerlemelere ise sınırlı sayıda yer verilmiştir. Alaca ve Kızıloz’un (2015) araştırmalarında en çok okunan türlerin roman ve hikâye olduğu ortaya çıkmıştır. Yılmaz ve Karadeniz’in (2017) araştırmalarında en çok tercih edilen yazınsal tür roman ve hikâye olmuştur. Bayat ve Çetinkaya (2018) da araştırmalarında ortaokul öğrencilerinin öykü türünde metinler okumayı tercih ettiklerini saptamıştır. Bu sonuçlara göre, TRT Çocuk Dergisi’nde 7-14 yaş aralığındaki okurun okuma eğilimlerinin dikkate alındığını belirtmek mümkündür.

Dergide tanıtılan kitaplar yazınsal türler bakımından kıyaslandığında, destan ve tekerlemelere çok az sayıda yer verildiği ortaya çıkmaktadır. “Destanların Türk kültür tarihi içerisinde çok önemli bir yeri vardır. Tarihî geçmişimiz hakkında merak ettiğimiz çok şeyi öğrenme fırsatı bulduğumuz bu eserler, çok sayıda gerçeğe de tanıklık etmektedir” (Demir ve Erdem, 2006, s. 106-107). Halkın yaratıcı söylemine dayalı olan destanlar öğrenme-öğretme süreci açısından son derece verimli kaynaklardır. Bu nedenle çocuk okurun destan türündeki eserleri tanıyarak Türk kültürünü ve tarihini oluşturan olay ve süreçleri kavraması, millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirası koruması (MEB, 2018a) mümkün olabilir. Dergide destan türüne ait metinlerin tanıtılması, hem kitap tanıtımlarındaki türsel çeşitliliği artırabilir hem de ulusal miras öğelerini tanıma ve sahiplenme bilincini geliştirebilir. Buna karşın destan türünde oldukça sınırlı sayıda kitabın tanıtılması, kültür aktarımı sürecinin olumsuz etkilenmesine neden olabilir.

“Tekerlemeler; ses çağrışımlarından, yinelemelerinden ve benzerliklerinden yararlanılarak oluşturulmuş metinlerdir” (Sever, 2013b, s. 131). “Bunları okumak gerçek bir şiir kadar haz verir, çağrışımlar uyandırır” (Sarıyüce, 2012, s. 35). “Özellikle anadillerini henüz yeni öğrenmeye başlama durumunda olan okul öncesi çocuklar için, tekerlemelerin önemi daha da büyüktür” (Oğuzkan, 2010, s. 258). Çocuklarda dil gelişimi açısından tekerlemenin yeri göz önünde bulundurulduğunda, bu türde daha fazla sayıda eser tanıtılması önemli görülmektedir. Çünkü edebiyatın malzemesi dildir (Kula, 2016). Bu yönüyle dilsel zenginliği örnekleyen tekerlemeler çocuğa ana dilinin gücünü duyumsatır. Aslan’a (2017, s. 76) göre “tekerlemenin aykırı ve düşsel gelebilecek söylemlerle yapılandırılması anlatımı, düşünle gerçeği iç içe yaşayan çocuklar açısından daha ilgi çekici kılar”. Dergi bu açıdan söz varlığı öğretimine “olanak sağlayan doğal bir öğretim gereci işlevini de yerine getirir” (Sever, 2012, s. 145).

2010-2018 yılları arasında dergide kitap değerlendirmesi yapan isimlere bakıldığında en çok eser değerlendiren isim Gökçe Özder’dir. Özder aynı zamanda derginin editörlüğünü üstlenmektedir. İkinci sırada Beyza Akyüz gelmektedir. Akyüz, TRT’de editör ve danışman olarak görev alıp 2008’den bu yana çizgi film (Küçük Hezarfen, Canım Kardeşim...) senaristliği yapmaktadır. Çocuk edebiyatı yazarı Ayşe Sevim, bu isimlerden sonra gelmektedir. Daha açık bir belirlemeyle değerlendirmelerin büyük çoğunluğu dergide başka görevlerde bulunan Gökçe Özder ve Beyza Akyüz tarafından yapılmıştır. Bu durum kitap tanıtımı ve değerlendirilmesi için özel bir oluşuma gidilmediğini, bu sorumluluğun derginin yayın ekibi tarafından üstlenildiğini ortaya koymaktadır. Kitap değerlendirmeleri için deneyimli ve donanımlı bir çalışma grubunun var olmaması bir süre sonra dergiyi tekrara düşürebilir. Bu nedenle kitap tanıtımı bölümünün sınırlı bir editoryal kadro tarafından değil, çocuk edebiyatı alanında birikimi olan yazar, akademisyen, eleştirmenlerden oluşan bir uzman kadrosu tarafından hazırlanması gerekir. Böylece dergideki kitap tanıtımları alandaki yetkinlikleriyle öne çıkan paydaşların kaleme aldığı yazılar etrafında çocuk okur açısından besleyici bir öğrenme ortamına dönüşebilir.

Dergide tanıtılan kitaplara ilişkin fiyat bilgisinin verilmemesi araştırmada ortaya çıkan bir diğer önemli sonuçtur. Kalaycıoğlu (2012), Türk ve yabancı çocukların öğretmenlerine, çocuklar için resimli kitap seçiminde fiyatın etkisi hakkındaki görüşlerini sormuştur. Türk çocukların öğretmenleri %69,2, yabancı çocukların öğretmenleri ise %95,7 oranında etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar kitap seçiminde kitabın maddi değerinin önemini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla dergide tanıtılan kitapların etiket fiyatlarına ilişkin bilgilere yer verilmesi gerekmektedir.

Ayrıca kitabın maliyetinin yüksek olmaması kitaba olan talebi artırabilir (Kalaycıoğlu, 2012). Bunun tam tersi olarak maliyetin yüksek olması satın alma isteğini azaltabilir. Bu durumda okur, kitabı kütüphanelerden ödünç olarak alabilir ya da arkadaşlarından temin etme yoluna gidebilir.

Sonuç olarak TRT Çocuk Dergisi'nde tanıtılan kitapların çocuğun gelişimsel düzeyine ve okuma kültürünü geliştirme sürecine katkıda bulunacak nitelikte olduğu görülmüştür. Bu tanıtımlar hem okuma ortamı oluşturarak çocuğu yazınsal kültürle tanıştıracak hem de okumanın önemi ve değeri konusunda bilinç oluşturabilecek niteliktedir. Tanınmış yerli-yabancı yazar ve şairlerle ilgili bilgiler sunarak çocuğun severek okuyabileceği kitapları seçmesine kılavuzluk edebilir. Yetkin sanat yapıtlarıyla buluşan çocuk okur, bu uyarıların tanıklığında deneyim ve bilgilerini artırarak hayal gücünü geliştirir, kültür değerlerini içselleştirir (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2012). Bu bağlamda dergideki kitap tanıtma yazılarının çocuğu okuma eylemine yakınlatabileceğini, okumayı alışkanlığa dönüştürme sürecinde estetik bir deneyim yaşatabileceğini söylemek mümkündür.

Yapılan çalışmada kitap tanıtımı yapılan dergi sayılarından Aralık 2014 tarihli 51. sayıya ulaşılammış olması araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

Çalışma kapsamında TRT Çocuk Dergisi'ndeki kitap tanıtımları betimsel bir yaklaşımla değerlendirilmiştir. İleriki çalışmalarda Diyanet Çocuk Dergisi, Bilim Çocuk Dergisi gibi süreli yayınlarda tanıtımı yapılan kitaplar çeşitli açılardan incelenebilir. Bu anlayış kamusal hizmet niteliği taşıyan bu yayınların daha nitelikli hale gelmesine yardımcı olabilir.

Kaynaklar

- Akçay, S. ve Baş, B. (2015). Samed Behrengi'nin hikâyelerindeki eğitsel iletiler üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(3), 77-90.
- Aksoy, B. (2001). Çeviride eleştirmen seçimleri ışığında çeviri eleştirisi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1-16.
- Alaca, E. ve Kızılöz, T. (2015). Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin okuma alışkanlıkları üzerine karşılaştırmalı bir değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği*, 29(3), 515-543.
- Arıcı, A. F. (2015). Türkçe öğretmenleri / öğretmen adayları ne okumalı? - Bir "Okuma Listesi" önerisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 1-15.
- Aslan, C. (2017). Oğuz Tansel'in derlediği masalların Türkçenin sözvarlığı bağlamında incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, 56-80.
- Balcı, A. (2003). Bir okuma materyali olarak çocuk dergileri ve "Çocuklara Rehber". *TÜBAR-XIII*, 319-349.
- Baş, B. (2015). *Türkçe öğretimi açısından çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Bayat, N., ve Çetinkaya, G. (2018). Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve tercihleri. *İlköğretim Online*, 17(2), 984-1001.
- Belet Boyacı, Ş, Güner, M, Babadağ, G. (2017). Dünyada başka şekilde yaşamak da mümkün mü?" Değer eğitiminde "Küçük Kara Balık" örneği. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 172-194.
- Börekçi, M. (2014). Dil-edebiyat ilişkisi bağlamında Arif Nihat Asya'nın Türkçesi: Destanca, Divanca ve Hakanca. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 25, 27-39.
- Ciravoğlu, Ö. (2000). *Çocuk edebiyatı*. (4. Basım). İstanbul: Esin Yayınları.
- Çakmak Güleç, H. ve Geçgel, H. (2012). *Çocuk edebiyatı okul öncesinde edebiyat ve kitap*. İstanbul: Kriter Yayıncılık.
- Çepni, S. (2012). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. (12. Baskı). Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Çetinkaya, E. ve Ramazanov, S. (2016). L. N. Tolstoy'un eserlerinin Rus politik çevrelerinde eleştirisi. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 56, 177-185.
- Çevirmenler Meslek Birliği [ÇEVBİR], (2018). Dünya çeviri günü kutlama mesajı. 02/10/2018 tarihinde <http://cevbir.org.tr/slide/30-eylul-dunya-ceviri-gunu> adresinden erişildi.
- Çılgın, A. S. (2007). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Demir, N. ve Erdem, M. D. (2006). Türk kültüründe destan ve Battal Gazi destanı. *Turkish Studies*, 1, 97-139.
- Demiryürek, G. (2012). TRT Çocuk Dergisi'nin yapısal özellikleri bakımından değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(3), 1017-1034.
- Duran, E., ve Özkul, İ. D. (2018). Türk çocuk dergileri ile ilgili öğrenci görüşlerinin belirlenmesi. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 467-478.
- Gökşen, E. N. (1985). *Örnekleriyle çocuk edebiyatımız*. (5.Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Gönen, M., Uludağ, G., Tanrıbuyurdu, E. F., ve Tüfekçi, E. (2014). 0-3 yaş çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarının özelliklerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 126-139.
- Kalaycıoğlu, A. (2012). 36-72 aylık Türk ve Yabancı çocukların ebeveyn ve öğretmenlerinin resimli çocuk kitabı seçme ölçütlerinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kânoğlu, M. E. (2018). The shift of children's magazines into digital medium: Case of TRT Children's Magazine. *Global Media Journal: Turkish Edition*, 8(16), 204-228.
- Karadeniz, Ş., ve Yılmaz, B. (2017). Ankara'daki halk kütüphanecilerinin okuma alışkanlığı üzerine bir araştırma. *Türk Kütüphaneciliği*, 31(2), 223-244.
- Karagöz, B. (2017). Eğitimciler ve çocuk yazarlarının görüşleri bağlamında ortaokul öğrencileri ne okumalı? Bir Liste Önerisi. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 60, 705-721.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. (27. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kartal, H., ve Bilgin, A. (2017). İyi Kitap Dergisi'nin çocuk kitaplığı bölümünde tanıtılan eserlerin çok yönlü analizi. *Türk Kütüphaneciliği*, 31(4), 483-500.
- Kaya, D. (2015). *Çocuklara yönelik dergi ve kitaplarda tipografi sorunları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kehnemuyi, Z. (1995). *Çocuğun görsel sanat eğitimi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kıbrıs, İ. (2006). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Tekağaç Eylül Yayınları.
- Kula, O. B. (2015). Peki ama yazar kimdir?. <http://www.edebiyathaber.net/peki-ama-yazar-kimdir-onur-bilge-kula/adresinden-erişildi>. Erişim Tarihi: 08.07.2018.
- Kula, O. B. (2016). *Yazınsal yapıt ve Ahmet Ümit nasıl okunabilir?*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Kuyucu, M. (2016). Çocuk dergilerinde içerik çeşitliliği: TRT Çocuk Dergisi. ADVED 2016 2nd International Conference on Advances in Education and Social Sciences. 10-12 October 2016. (s.150-167), İstanbul, Turkey.
- Külük, C. (2013). Resimli çocuk kitaplarının nitelik sorunsalı ve çocuğun sanat eğitimi sürecindeki yeri: Delioğlu'nun resimlediği yapıtlar üzerine bir inceleme. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 393-417.
- Kür, İ. (1991). *Türkiye'de süreli çocuk yayınları*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Kütüphaneler ve yayımlar genel müdürlüğü [KYGM]. (2011). Türkiye okuma kültürü haritası. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Lüle, E. (2007). Yedi farklı çocuk kitabının çocuk yazını ilkelerine uygunluğunun değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(14), 17-30.
- Manguel, A. (2010). *Okumanın tarihi*. (çev. Füsun Elioğlu). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], (2004). *Ortaöğretim 100 Temel eser genelgesi*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], (2005). *İlköğretim 100 Temel eser genelgesi*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], (2018a). *Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı (1-8. Sınıflar)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], (2018b). *Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (1-8. Sınıflar)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Nas, R. (2004). *Örneklerle çocuk edebiyatı*. Bursa: Ezgi Kitapevi Yayınları.
- Oğuzkan, A. F. (2001). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Okay, C. (1999). *Eski harfli çocuk dergileri*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Okuyan, H. Y. (2009). Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin okuma saatlerinde kullanılan çocuk edebiyatı ürünlerini seçme ölçütleri. *M. Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(18), 135-159.
- Sarıyüce, H. L. (2012) *Türk çocuk ve gençlik edebiyatı ansiklopedisi*. İstanbul: Nar Yayınları.
- Sever, S. (2012). *Çocuk ve edebiyat*. (6. Basım). İzmir: Tudem Yayınları.
- Sever, S. (2013a). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Sever, S. (2013b). Okulöncesi eğitim sürecinin bir oyun gereci olarak tekerleme ve bilmeceler. Z. Güneş (ed.) *Çocuk edebiyatı*. (s.129-152). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sevim, O. ve Şeref, İ. (2015). Türkçe öğretmen adaylarının okuma eğitimi dersiyle ilgili görüş ve önerileri. *EKEV Akademi Dergisi*, 61, 365-378.
- Şimşek, H. (2001). XIX. yüzyıl çocuk dergiciliği ve eğitsel işlevleri üzerine. *Millî Eğitim Dergisi*, 151, Temmuz, Ağustos, Eylül.

- Şimşek, H. (2002). *Tanzimat ve mutlakıyet dönemi çocuk dergilerinin eğitim açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Şimşek, T. (2005). *Çocuk edebiyatı*. Konya: Suna Yayınları.
- Şimşek, T. (2017). Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın poetikası. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 105-112.
- TRT Çocuk Dergisi (2018). Bilgilendirme sunusu. 28/09/2018 tarihinde <http://www.ridaadv.com/TRTCD.pdf> adresinden erişildi.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2017). 2017 ISBN – uluslararası standart kitap numarası istatistikleri. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu.
- Ungan, S. ve Yiğit, F. (2014). Geçmişten günümüze Türkiye’de süreli çocuk yayınları. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 10, 184-198.
- Yalçın, A., ve Aytaş, G. (2005). *Çocuk edebiyatı. (3.Baskı)*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yavuzer, H. (2005). *Çocuğu tanımak ve anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2011). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.(8. Basım)*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, B. (2004). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarında ebeveynlerin duyarlılığı. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 115-136.
- Yiğitbaşı, K. G. (2014). Türkiye’de çocuk dergiciliği: TRT Çocuk Dergisi Örneği. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, 37-56.
- Yöney, D. (2018). Dinî kavramların aktarımında çocuk dergilerinin işlev(ler)i nelerdir?, *Dergicilik Kültürü Dergisi*, 6, 23-27.

İnternet Kaynakları

www.eba.gov.tr

www.trtcocukdersisi.com/

Extended Abstract

Reading is a process of production in which the mind is active in the process of comprehension. It also refers to understanding and internalizing. Therefore, we never stop reading. It is almost as a basic function as breathing. (Manguel, 2010, p. 20). In this sense, the key to being an elite individual who knows about written culture in society is through reading. So, reading is an important action that must be transformed into culture.

"There are two basic conditions of a good reading habit: These are reading patience and reading pleasure" (Yavuzer, 2005, p. 66). This effort, which is defined as reading culture, is the culture of those "who have met the world of written cultural products, reached the competence to share, to test, and to question the messages that this world has provided, and turned living with the opportunities they offer into a habit" (Sever: 2013a, p. 9). In other words, reading culture is to develop reading responsibility and sensitivity in witnessing literary works that encourage reading.

It is a known fact that children's magazines, with their writings on various subjects and interesting pictures, enriches learning and makes it easy, and it also makes students focus on certain disciplines (Oguzkan, 2010). In this context, book reviews in children's magazines are decisive for selecting books and gaining information on the content of the selected book. Therefore, there is a need for comprehensive studies on books in order to see the ways clearly in which the books published in children's magazines are discussed. The purpose of the present study is to examine the books in the issues of "TRT Çocuk" magazine between 01.10.2010 and 01.04.2018. Along with this primary purpose, the study also aims to contribute to the development of students to achieve the objectives mentioned in Turkish Language Curriculum (2018) competency areas such as "communication in mother tongue, learning to learn, cultural awareness and expression". In order to reach the purpose of the study, we tried to answer the question "What is the status of the books introduced in TRT Çocuk Magazine?"

Method

The Model of the Study

This study is a qualitative study structured with a document analysis pattern for the in-depth description of the books introduced in TRT Çocuk Magazine and the systematic examination of existing records and documents (Karasar, 2014). Document analysis is the process of collecting the existing records and documents related to the study to be performed and then coding examining them according to a specific norm or system (Cepni, 2012, p. 116). In the study, since we aim to examine the books introduced in TRT Çocuk Magazine between 01.10.2010-01.04.2018 from various perspectives and analyze the obtained data in detail and in a holistic manner, we make use of document analysis pattern.

The Scope of the Study

All published issues of TRT Çocuk Magazine are the data source of this study. Since all of 90 published journals were reached in the study, no sampling was created. However, as we could not reach the 51st issue, which was published in December 2014, that issue was excluded.

Data Collection

TRT Çocuk Magazine is a monthly magazine. When we started the data collection process in December 2017, the 87th issue of the magazine was published. To reach the previous issues of the magazine, we reviewed the website of TRT Children's Channel. We also checked the book sales platforms to see if there were catalogs belonging to previous issues. As a result of our investigations, we determined that the old issues of the journal are loaded in pdf format in the Educational Informatics Network (Turkish: EBA) of the Ministry of National Education. We reached the documents of the study through Educational Informatics Network www.eba.gov.tr, which is the online social education platform of the Ministry of National Education. The reason why we selected this magazine is that it is a public media organ and its sales figures are high.

In order to collect the data, first, we got in contact with the publisher. Contacting the editor of the magazine, we received approval for the study through e-mail. After obtaining written permission, we started to collect the data.

We collected the data of the study with a form consisting of 11 questions. Eight questions of this form were taken from the form previously used by Kartal and Bilgin (2017). We kept some of the questions in the mentioned study same while we rearranged some of them. We examined the literature

during the creation of the questions (Bas, 2015; Ciravoglu, 2000; Cılgın, 2007, Goksen, 1985; Gonen et al., 2014; Kibris, 2006; Nas, 2004; Oguzkan, 2010, Sarıyuce, 2012; Sever, 2012; Simsek, 2005). We consulted three experts in children's literature and two experts in educational sciences in terms of the suitability and linguistic characteristics of the form. We finalized the form by considering the consistency between the answers of the evaluators. The questions in the form are:

- How is the numerical distribution of the introduced works by years?
- How is the numerical distribution of the introduced Turkish and translated works by years?
- What is the frequency level of the authors of introduced Turkish and translated works?
- How is the numerical distribution of publishers of introduced works?
- How is the numerical distribution of translators of introduced translated works by years?
- How is the numerical distribution of illustrators of the introduced works by years?
- What are the frequency levels and percentage ratios of Turkish and foreign writers in the introduced works?
- How is the numerical distribution of the introduced works by age groups?
- What is the frequency level of genres of the introduced works?
- What is the frequency level of evaluators of the introduced works?
- How is the numerical distribution of the label prices of the introduced works?

Conclusion

As a result, we determine that the books introduced in TRT Çocuk Magazine can contribute to children's developmental levels and their reading culture process. These introductions can create a reading environment and introduce the child to literary culture and create awareness about the importance and value of reading. They can also provide information on well-known national and foreign writers and poets and guide the children to choose books that they can read with love. The child reader who meets competent artworks improves his imagination and internalizes the cultural values by increasing his experience and knowledge in the witnessing of these stimuli (Cakmak Gulec and Gecgel, 2012). In this context, it is possible to say that the blurbs in the magazine can bring the children closer to reading activity and that it can provide an aesthetic experience in the process of converting reading into a habit.

Of the issues of the magazine that introduce books, the 51st issue, which was published in December 2014, was not reached, and this is the limitation of the study.

Within the scope of this study, we evaluated the book introductions in TRT Çocuk Magazine with a descriptive approach. In future studies, it is possible to examine books which are presented in magazines such as Diyanet Çocuk and Bilim Çocuk magazines from various perspectives. This way can help to make these publications, which all serve publicly, more qualified.